

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . 40.— franci.
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 760.

ROMANUL

REDACTIA
 și **ADMINISTRATIA**
 Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.

Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscriptele nu se in-
 napoiază.

„Furnisorii armatei“.

Arad, 27 Septembrie 1915.

Iarna și vara, fie năduf ori ger, eroii își varsă sângele lor cald pentru patrie și tron. Smulși din brațele iubitelor lor, ostașii noștri viteji cu eroism neîntrecut își fac înalta datorie de apărători ai țării. Ei își contrag boala în oase, gloanțele le sfășie trupul, ei mor în tinerețea cea mai dulce, ei se sfârșesc pentruca noi cei de acasă să ne știm apărați de jaful dușmanilor, ei mor pentruca noi să putem trăi, să ne putem veseli, să mergem la teatru și la cinematograful, să bem, să cântăm și lăutarii să verse în nervii noștri nostalgia ce îndulcește viața.

Și dacă n'ar fi milioanele feciorilor, cari prin munții pleșuvi ai Cărsoului, prin ghiata de veci a Alpilor, prin stepele Galiției blestimate ori prin mlăștinele extralutoase de moarte dela Rochitno luni de zile se sbat între chinuri și suferinți, ca să oprească dușmanul, să-l lovească, să-l sfășie, casele noastre în curând ar fi prădate, teatrele arse, cărciumele dărimate, băncile pustii și noi ar trebui să luăm frunza'n buze ori să ne dăm cu țară cu tot dușmanului fără îndurare.

Dacă n'ar fi milioanele feciorilor noștri! Dar Nicolae al Stanei din Chereluș și Aurel Lericu din Troaș și Nicolae Mazere din Fădimac și căpitanii Miculescu și Baltezanu și Bârsan la Ivangorod își varsă sângele lor cald și sănătos și tânăr pentru patrie și tron, pentru noi toți cari stăm acasă și simțim fericirea siguranței și a vieții.

Ce pagubă că feciorii aceștia sunt din oase și carne, că au stomac și nervi și mușchi,

că simțesc frigul și arșița, ploaia și vântul, că li-e foame și sete... Ce bine ar fi să fie regimente de îngeri ai ceriurilor, în fruntea lor arhanghelii cu săbii de foc. Gloanțele nu i-ar strivi, gerul nu i-ar istovi, foamea nu i-ar doborî. Dar vai, sărmanii, ei ar mânca, iarna s'ar îmbrăca, picioarele și le-ar înfășura.

Feciorii noștri își dau viața. Și ei nu cer altceva nimic dela noi, decât să le dăm tot ceea ce ține viața în oasele lor, până ce sosește momentul jertfiei. Ca să trăiască până ce vor muri pentru noi eroilor le trebuie carne și unsoare și tutun și vin și mantale pentru iarnă și cizme calde la ger și în tranșeele umede și reci. Noi cei de acasă avem să le dăm eroilor toate acestea, grâul ni-l dăm și vaca și boul, ne dăm paraua din urmă și ni-am da și suiețelul, numai să-i știm eroii noștri bine și scutiți și veseli luptând pentru noi și pentru țară. A da ostașilor, este a da patriei, a ne da nouă înșine.

Dar când intendența armatei cumpără vinul, care să încălzească pe luptător, furnisorul pentru bani scumpi trimite apă vopsită și otrăvită prin ingredientele falsificării. Furnisorul cu preț înzecit în loc de unsoare trimite său și spurcăciuni. Straiele le fac din pufaiu și în timpul iernei îmbrăcat cu o manta nouă după trei zile eroul rămâne în bluză. Și cei de acasă, pentru cari eroii își varsă sângele, realizează câștiguri enorme furnizând armatei vinul falsificat și unsoare-său și mantale-pufaiu.

În iarna trecută trebuiau pentru soldați sute de mii de cizme. S'au întovărășit deci să vândă cizme pentru soldați cetățenii Izidor Glück, abagiu din Sighetul-Marmației, Iacob Sterling mare proprietar de pământ și ne-

gustor în Galiția, Samuil Oxhorn agent din Bucovina, Dr. Henric Taubes avocat în Sighetul-Marmației, Leo Kriszhaber mare industriaș în Budapesta, Iacob Leb Kaufmann negustor de postav în Sighetul-Marmației, Benjamin Pollak negustor de haine și Hermann Müller băcan. S'au întovărășit băcanii și negustorii de haine și de postav și întovărășindu-se au furnizat mii de cizme pentru ostași cu 46 coroane perechea. Cizmele le cumpăraseră patrioții cu 18 cor. perechea. Eroii însă, cari își varsă sângele pentru Iacob Leb Kaufmann și pentru Benjamin Pollak și pentru Dr. Henric Taubes au îmbrăcat cizmele dimineața și seara s'au văzut desculți, că talpa cizmelor fusese de carton. Unele aveau de altfel talpa de piele veritabilă, ba aveau chiar tălpi duble, ci desfăcându-le s'a constatat, că cele două pături de talpă, una deasupra alta de jos, erau subțiri ca hârtia, iar între ele fusese carton ori așchii de brad.

Domnii Izidor și Lebi au fost prinși deci cu ocaua mică și ieri (Luni) s'a început pertractarea procesului lor înaintea tribunalului militar din Cașovia. Procesul e numai pentru cizme, dar cinstita campanie a furnizat și bunzi, ghete, slănină, velințe și tot ce se poate furniza au furnizat domnii Izidori și Lebi și domnul avocat Taubes. Patrioții aceștia au dat tot sprijinul lor, pentru ca Muscalii să poată nimici feciorii noștri îmbolnăviți de vinul otrăvit și de unsoare false și rămași goi în urma îmbrăcămintelor domnilor Izidori și Lebi. Dacă concepția trădării de patrie are vr'un criteriu neînșelător, atunci fapta patrioților Izidor Glück și Iacob Sterling și Samuil Oxhorn și Dr. Iacob Leb Kaufmann și Benjamin Pollak și Hermann Müller este cea

Vânturile spun...

*Vânturile spun:
 Azi e zi de toamnă...
 Azi tăcerea ta
 Spune, ce înseamnă?*

*Trece spre apus
 Stol de rândunele
 Și cu el se duc
 Dorurile mele.*

*Cum se sting în zori
 De pe ceriuri stele,
 Chiar așa se sting
 Visurile mele.*

*Și la toate-acum
 Toamna e de vină.
 Toamna mi-a răpit
 Viața mea senină!*

Când stau gândind...

*Când stau gândind și-mi trec prin minte
 Iluzii măndre și mărețe
 Mă'nalț cu sufletu-mi pe-o clipă
 În lumii cu farmec și frumusețe.*

*Dar când tresar din reverie
 Și nu-mi văd visele n'ntropate
 Imi vine să pronunț blesteme
 Asupra ta — realitate!*

I. Cucu.

Polesia.

De când s'a cucerit linia Bugului, teatrul de război rusesc e împărțit într'un spațiu de operațiune nordic, Litvania, și altul sudic, Podolia. Între amândouă se întinde regiunea păduroasă și mlăștinoasă din Polesia. Prin partea vestică a trecut în timpul operațiilor dela Brest-Litovsk, armata germană dela Bug, prin partea sudvestică a trecut armata generalului Puhallo. — Dealungul marginii nordice înaintează momentan aripă sudică a armatei lui Mackensen, pe când dealungul marginii sudice operează spre Rowno armata lui Puhallo cu unele părți ale sale; în interiorul Polesiei se dau lupte ale unor detașamente mai mari de recunoaștere și de asigurare.

Marginele geografice aproximative ale Polesiei sunt Brest-Litovsk—Wlodawa—Kowel—Klewan—Tuczyn—Nowograd Wolynsk—Kijew—Dniiper până în uss la Rogaczew, apoi șoseaua ce duce la Brest-Litovsk. În afară de a-

ceste margini zac regiunile mlăștinoase dela Jasiolda superioară (legătură cu Bielowiezskaja Puszcza), dela Szczara și Berezina (până la Borisow), apoi Polesia cea mică.

Approape a treia parte din arealul întreg al acestui ținut e pădure sălbatecă, o altă treime e acoperită cu iazuri, mlăștini și ape curgătoare și numai ceva peste o treime e pământ bun de arătură, fânate și pădure cultivată. Partea cea mai mare a Polesiei e nepracticabilă. Jumătatea arealului întreg e acoperită cu pădure necultivată. Recunoașterile și asigurările sunt îmbinate cu mari greutate; terenul e potrivit pentru a se purta lupte mici (de guerilă) de trupe băștinase și face necesară detașarea de trupe relativ mari pentru asigurarea liniilor de dinapoi și a trainurilor.

Ținuturi mari de mlăștini (boloto) se află lângă Pripjatul superior, apoi între Pripjat și Muchawiec, și între canalul Dniepr—Bug și Pina; zona acoperită cu mlăștini și lacuri începe lângă Wlodawa, se întinde cam 10 zile de marș în direcțiune nordostică, este lată de 15—30 de klm. și formează o piedecă foarte însemnată, care samănă primăvara cu un lac fără margini, numai iarna poate fi trecută prin patru luni în puține locuri. Singurele comunicațiuni, cari trec prin segmentul acesta de piedeci sunt: soselele dintre Wlodawa—Kobrin, Lubomil—Piszcz, Kowel—Ratno—Brest-Litovsk și din-

mai vădită și cea mai spurcată trădare de patrie.

Am văzut Sârbii din Bosnia aruncați în cazamatele cetății din Arad, unde au pierit de boala adusă cu dânșii de tifos și alte be-
lele. Vor fi fost primejdioși patriei nevoiașii aceștia, și-au meritat soarta. Dar dacă furcile vre-odată au avut rost în lume, atunci, dacă crima se va adevăra, ele nu pot fi lipsite de patrioții Izidor și Leb și Iacob și Samuil, cari cu câștiguri enorme au vândut eroilor noștri cizme cu talpă de carfon și mantale de pufaiu, eroilor noștri, cari mor pentruca Izidorii să-și poată face liniștiți și în siguranță „gheșefitul”.

Acești veritabili trădători de patrie vor fi apărați înaintea tribunalului militar din Cașovia prin trei avocați de frunte ai Țării-Ungurești, toți trei deputați, ori fost deputați în camera ungară, dd. Samuil Kelemen (fost Kohn), Leo Fried și Samuil Visontai (fost Weiss), mare kossuthist. Domnii aceștia, cari în parlamentul ungar păzesc integritatea patriei și făuresc legi împotriva trădătorilor, credem că vor apăra pe trădătorii Samuili recomandându-i furcilor, dacă s'ar adevăra faptul că Izidorii aceștia de dorul unui câștig ilicit au lipsit pe luptătorii noștri de hrană și de îmbrăcăminte.

Cu adâncă mâhnire așteptăm sentința.

Pentru eroii noștri...

In Nr.-ul 142 al „Românului” din 2/15 Iulie a. c. sub titlul „eroii noștri” am slevat ideea ca toate actele de vitejie ale iubiților noștri ostași să fie adunate în cartea comemorativă a eroilor noștri, rugând redacția ziarului „Românul” să-și ia această sarcină onorifică și națională editând această carte după războiul înzestrând-o eventual cu fotografiile eroilor și cu alte tablouri din război. În legătură cu editarea acestui op național am rugat on. redacțiune a deschide o subscripție publică prin ziarul „Românul” pentru crearea unui fond, din care să se ajute orfanii eroilor noștri, la care fond se va adauge și venitul curat care ar rezulta din vânzarea cărții comemorative a eroilor noștri.

On. redacțiune a „Românului” prin articolul „Cine-s decorații, eroii noștri?” din 8/21 Septem-

vrie cu multă căldură și însuflețire face cunoscut obștei românești că își ia asupra-și sarcina de a edita nu una, ci 2 lucrări de egală însemnătate, anume: 1. Albumul decorațiilor români și 2. Cartea de aur românească, apelând cu căldură la obștea românească a-i sta într'ajutor cu informațiunile și fotografiile de lipsă.

Inceputul deci s'a făcut. Urmează acum ca fiecare suflare românească dela opincă până la vlădică să arăte interes față de apelul ziarului „Românul” neașteptând multă rugăminte sau alte deslușiri — mulțămindu-ne și numai cu un cuvânt din care trebuie să înțelegem o întreagă problemă. Trăim timpuri grele în cari nu vorba, ci faptele hotărăsc.

Se va obiecționa poate de cineva, că cu adunarea datelor tuturor jertfelor aduse de neamul nostru pentru tron și patrie, tot nu vom împinge carul națiunii cu un pas înainte. La aceasta răspundem, că nu noi, ci viitorul apropiat va decide intrucât ne-am împlinit datoriile naționale. Una stă, că colecționarea dovezilor de vitejie va fi la timpul său pentru neamul românesc de o importanță hotărâtoare.

Iar pentru ca și familiile și orfanii eroilor noștri însemnați în cartea de aur să aibă oarecare tolos material pe urma celor căzuți pe câmpul de luptă să mi se permită a stărui și de astădată asupra chestiunii de egală însemnătate de a contribui cu toții la fondul pentru văduvele și orfanii eroilor noștri lipsiți de mijloace precum și pentru invalizi deveniți incapabili de a-și câștiga hrana vieții. Credem că nu va contesta nimenea că războiul acesta nu va aduce în multe case plângere multă și tânguiri nesfârșite. Ce e drept guvernul ungar s'a îngrijit ca multe familii să capete ajutor după cei duși în război și se va îngriji ca și văduvele și orfanii celor căzuți pe câmpul de luptă să primească ajutoare în bani și după război. Fiind însă războiul de lungă durată și jertfele vor fi nenumărate iar ajutoarele vor atinge sume oribile, așa că cei rămași avizați la acelea ajutoare în multe cazuri nu se vor prea încălzi. Cu deosebire ostașii cei deveniți orbi, ciungi, ologi, fi-vor în stare din ajutoarele acelea a trăi în tihnă și a susținea și pe membrii familiilor lor? Urmează de aici că nu numai statul ci și noi cetățenii în particular să contribuim după puterile noastre la alinarea suferințelor mari ale invalizilor și ale orfanilor eroilor noștri.

Să fim deci mai darnici, nu ca până acum, și să luăm spre pildă dăruirile cari le fac cetățenii noștri și cari se pot citi în ziarele străine. Întrebăm, că unde s'a putut citi în ziarele noastre contribuțiunile cari să atingă suma de zeci și sute de mii coroane, cam, spre pildă, se poate citi în „Néptanitók lapja”, unde con-

tribuirile pentru văduvele și orfanii învățătorilor maghiari, atinge azi însemnata sumă de 93.350 coroane. Pe lângă acestea să mai punem apoi și listele de subscripțiuni din toate foile și revistele maghiare și nemțești din monarhia noastră, ne vom îngrozi de sumele adunate pentru aceleași scopuri umanitare.

Comparând acestea sume dăruite de cetățenii noștri cu sumele dăruite de obștea românească pentru orfanii și pentru invalizii cei deveniți orbi și ologi în război, ar trebui să ne ascundem obrazul de rușne căci nu înțelegem îndeajuns rostul nostru ca creștini și buni români. Nu facem imputări nimănui, ci constatăm numai adevărul.

Trăim timpuri grele, ne trebuiesc și suflete nobile și inimi darnice precum și oameni mari pentru ca să înfruntăm toate obstacolele cari vor veni deasupra capetelor noastre.

Am făcut aceste constatări, pentru ca în ceasul al unsprezecelea cel puțin să prevenim dezastrul la care vor ajunge cei nenorociți în războiul acesta crâncen și pentru a nu fi nevoiți a vedea prin târguri și orașe orbi, ologi și ciungi, numai din neamul nostru, ci de pe acum să strângem ban lângă ban, pentru a ușura soarta celor nenorociți.

Cei competenți vor afla mai potrivit modalitatea cum să se porceadă ca și obștea românească să îmbrățișeze această chestiune și a contribui dela cel mai sărac, până la cel mai bogat, cu cât îi va lăsa inima la crearea „fondului general pentru văduvele, orfanii și invalizii eroilor noștri”.

Cu crearea acestui fond umanitar, pe deoparte ajutați fiind cei neputincioși, am avea recunoștința lor și a posterității, pe de altă parte am da dovadă de popor conștios de chemarea sa atât creștinească cât și națională. Deci cu Dumnezeu înainte!

Spring, în Septembrie 1915.

Pr. Ioan Crăciun.

D. J. Cruppi despre situația din Balcani.

D. Jean Cruppi, fostul ministru de externe al Franței, terminându-și misiunea diplomatică ce a avut, s'a întors la Paris. D-sa publică o lungă dare de seamă în „Le Matin” despre această călătorie. Reproducem pentru cetătorii noștri articolul de mai jos intitulat „Dela Salonic la Niș”.

„Calea ferată Salonic-Niș ocupă locul cel mai de frunte între sângeroasele căi ferate ale Europei. Asupra Salonicului încălzește un soare teribil... Exteriorul lui părăsit nu l-ar în-

tre Lubiaz—Pinsk; ele sunt înzestrate cu poduri lungi de kilometri și sunt clădite pe iazături lungi, au deci un caracter pronunțat de strâmtoni, și pot fi închise cu puteri neînsemnate primăvara și la începutul verei, când terenul învecinat al șoselelor nu poate fi trecut decât cu greutate mari. Mari terenuri mlăștinoase se întind și între Goryn și Ubortj (Boloto Galy) și dintre Jasiolda și Sluczul nordic. Pe amândouă părțile Pripjatului mijlociu se află vara dungii înguste de teren, dealungul cărora duce un drum mai bun din Pinsk peste Turów spre Mozyr.

Dela anul 1875 guvernul rusesc a început canalizarea Polesiei, lucrările însă par că n'au progresat.

Apele curgătoare formează în timpul cel mai mare al anului piedeci mari din cauza maselor lor de apă, din cauza subsolului mlăștinos și a terenului mlăștinos învecinat. Primăvara inundările durează adese două până la trei luni; Pripjatj b. o. este atunci până la Mozyr lat de 20 klm. După ce scad apele, cari cresc chiar și vara după ploii mai lungi, rămân mlăștinile cari împiedecă apropierea de râuri și clădirea de poduri. Poduri stabile sunt numai puține; apele cele mai mari pot fi trecute cu poduri umblătoare (luntri și plute).

Față de lipsa de șosele râurile, pe cari pot umbla vapoare, au o însemnătate mare pentru transportul trupelor și al materialului. Pe Pripjatj pot umbla vapoare începând dela revărsarea Turijeii, pe Styr dela revărsarea Ikwiei, pe Goryn dela revărsarea Tuczynului, pe Slucz

dela Ludwipol, pe Berezina dela Borisow (pe Bobrujsk în jos și pentru vapoare). Pe canalul Oginski și Szczara pot umbla numai primăvara luntri joase. Cea mai importantă linie de navigație e râul Pripjatj. Dela Pinsk în jos umblă regulat corăbii din Aprilie sau Maiu până în Octomvrie. Pe râu în sus pot umbla până la Brest-Litowsk corăbii cu vâsle și vântrele de 50—200 tone; el e deci dară o linie de transport foarte potrivită, durabilă și asigurată de atacuri dușmane.

Rețeaua drumurilor din Polesia e puțin dezvoltată. Înăuntru se află numai drumuri de poștă și drumuri naturale. O șosea duce dela Brest-Litowsk peste Kobrin—Sluck spre Bobrujsk; o altă șosea duce dela Zotomir la Rowno—Kowel—Brest-Litowsk, Wlodawa—Kobrin. Cele mai însemnate drumuri de poștă practicabile sunt Ratno—Kobrin, Kbrin—Pinsk, Klewan—Pinsk, Siniawka—Klewan—Sarny—Turaw, Zytomir—Mozy—Bobrujsk. Podurile sunt în cea mai mare parte slabe; râurile cele mai mari au numai poduri umblătoare (luntri, plute). Celelalte drumuri neartificiale sunt numai puține la număr, sunt făcute din crengi și fașine (crengi împletite) sau duc peste iazături joase din năsip prin defileuri (strâmtoni) lungi de mulți klm. prin teren mlăștinos, sunt inundate primăvara (prin 2—3 luni nu pot fi trecute), după inundări mlăștinoase și dispar chiar pe unele locuri. Vara și toamna pot umbla pe ele numai trăsuri cu train ușor.

De mare însemnătate sunt căile ferate, cari

pot fi ruinate foarte ușor din cauza celor multe poduri. Ele întregesc însă în mod foarte potrivit rețeaua drumurilor, căci ele pot fi întrebuințate de toate armele ca linii de mars.

Căile ferate din Polesia sufer de pedece de comunicație și anume dela mijlocul lui Martie până în Maiu din cauza că se topește atunci zăpada, pricinindu-se inundări.

Polesia este din cauza estinderii sale, din cauza pădurilor, drumurilor celor grele și lipsei de ajutor un teren foarte greu de trecut. Mutări de trupe mai mari din terenul Rusiei nordice la cel al Rusiei sudvestice, între cari se lățește terenul acesta păduros și mlăștinos, se pot executa prin căile ferate menționate; eșirile acestor linii ferate la marginea Polesiei au deci o însemnătate foarte mare pentru operațiuni, cari trec aproape de Polesia, căci flancurile și dosul trebuie asigurate într'un mod foarte energetic. Pe frontul sudvestic eșirile aceste sunt Kowel, Luck, Rowno, Nowograd Wolynsk. Acelaș lucru se poate spune și despre drumurile cari duc din o serie de locuri aflătoare în inferiorul Polesiei către marginile zonei de păduri și mlăștini. Aceste teritorii sunt mai des populate, au pământ uscat, sunt mai practicabile și chiar cultivate, au oarecari resurse (adăposturi, cereale, fân, cartofi). Ele se potrivesc pentru adunarea și mișcări de trupe și pot servi ca puncte de sprijin pentru întreprinderi contra unui dușman, care înaintează dealungul marginii Polesiei, tot așa pentru războiul mic.

Spațiul vestic al Polesiei a fost în campania

vrednici pentru a fi menționat, dacă nu s'ar găsi aci străvechile mozaicuri ale sanctoarelor sf. tului Demetriu. În prezent acest orașel foarte neînsemnat este cel mai vivace punct în lume, asupra căruia sunt îndreptate aproape toate privirile. Salonicul este punctul cel mai important al aspirațiilor germane spre Orient. El mai este cel mai de seamă punct de coatinere (întâlnire) între statele aliate rus și sârb. Calea ferată dublă ce duce din Salonic spre Serbia, este aproape singura cale de comunicație între Rusia, Italia, Franța și Anglia. Există ce-i drept și portul bulgar Dedeagaci, acesta bucuros ar deschide calea mării circulației, dar o mare piedecă face imposibil ca acesta să poată fi folosit de către statele înțelegerii: calea ferată ce duce de aci la Sofia e încă tot pe teritoriu turc. Deci Nișul a rămas singura cale inevitabilă. Nu ajunge numai să se spună, că această cale duce prin Macedonia: această cale e însăș Macedonia. Calea ferată e situată dealungul râului Vardar, dealungul Vardarului, a cărui valuri gălbuie au purtat în jos cadavrele atâtor eroi. Trenurile ce merg a lene părăsesc orizontul săpânit de Olimp și prin câmpiile morței, peste câmpuri de războiu de renume mondial cotește din gară în gară. Crucile mormântale formează cordon dealungul acestei căi ferate, iar începând dela Ghevgheli, dela frontiera Serbiei stă cordon viu, trupe de soldați, de pe cari citești grozăviile războiului. Stau aci nemiscați, pe marginea tranșelor, sau își dorm somnul vecinic în adâncimea șanțurilor. Se văd movile scunde, proaspete, amintirile războiului fratricid. Colo se văd șanțuri proaspete, îndreptate spre Strumitza. Linia macedoneană litigioasă îți face impresia unei amenințări tragice. Ce blestem apăsă asupra Macedoniei! Cătreerând regiunile macedonene, se poate oare să simțesti altceva decât o părere de rău înfrățită cu compătimirea.

E tot una, Sârbi ori Bulgari. Ei sunt țărani sdraveni. Sunt tari, plini de viață. Sunt draguți. Din ochii lor isvorește bunătatea. Trăesc aci într'un delir oarecum patriotic, cu legende mistice, cu amintirile lor populare și naționale, cu aspirațiuni aprinse. Doamne, ce bucurie le oferă acestora viața! Dacă nu lucrează cumva fiind în delirul războinic, pentru bucuria visului, pentru care trăesc, în exaltarea lor nobilă, ei mor pe câmpurile de luptă. Aci stau și acum de ambele maluri ale Vardarului, eșofați din cauza îngrozitoarelor războaie, dar mai bucuros ar muri fiecare, decât să renunțe la speranța, că patria lui va deveni tot mai puternică, mai mare și mai fericită. Vorbind cu ei, îți răspund numai atâta: N'am merita viață, dacă ne-am părăsi

din 1812 teren de operație al corpului de armată Schwarzenberg, care a trecut prin el dela Kobrin peste Ratno la Kowel. Și în această campanie s'a dovedit Polesia ca o piedecă și ca un teatru de operații pentru puteri mai mici, contra cărora au trebuit detașate despărțituri puternice pentru scutul flancurilor. Operațiile lui Schwarzenberg au suferit mult prin lipsa de resurse. Dușmanul a opus în defileele de mlaștini și jezături ale drumurilor principale o rezistență îndârjită, care a putut fi frântă numai prin încunjurări anevoioase. Artileria și trainul rămăneau adese cu mult înapoi; din cauza oboselii trupelor, s'a arătat nevoia de a intercala dese pauze în operațiuni. Marșul trecea prin o adevărată mare de noroiu (August); adeseori trebuiau oare întregi pentru a face câteva mii de pași, infanteria mergea descălțată; miliarde de insecte stingheriau somnul oamenilor și al animalelor; noaptea se apropiau lupi de tabără și pricinuiau panici între cai. În Octomvrie frigul s'a urcat la 25 și chiar 30 de graduri Celsius.

Cu toate aceste greutăți și cu toate neajunsurile cele mari, cauzate prin serviciul greu de transport, corpul Schwarzenberg a prestat fapte extraordinare, scutind flancul sudic al armatelor lui Napoleon.

Azi împrejurările sunt mai bune. Mai multe linii ferate și linii nou create, bine clădite pentru transport, asigură proviantarea regulată a trupelor.

(„Gazeta de câmp”).

satul, unde de sute de ani zac osemintele vre-unui străbun al familiei noastre mort pentru libertate. Până la un loc poți să discuți cu ei și cu o oarecare drăgălășenie admit părerea adversă. Dar ajungând la un anume punct, încep să le lucească ochii, se aprinde în ei flacăra speranței, a dorului de răzbunare. Multă vreme scopul vieții lor era congruent: alungarea Turcului, a oprimatorului de sute de ani, de pe acest pământ. Dar a intervenit ceva, mult mai greu decât îndatorirea din trecut: a trăi în drepturi egale, în pace, unul lângă cellalt, ca frații, a delimita reciproc ceea ce aparține unuia sau cellalt. Aceștia nu se vor putea înțelege niciodată! Dar cu toate acestea trebuie sprijiniți, ajutați, dar cu băgare de seamă, deoarece ei primesc sfatul numai când îndemnul le dictează, că acesta e serios și nu provine din interes propriu. Aceștia știu, că Germania încălcându-le patria lor își caută progresele ei. Au simțit egoismul nemai pomenit al Europei, care lor le-a adus deja atâta rău. Intrucâtva mai leagă speranțe de Franța, care nu are aspirațiuni în această direcțiune, ci, dimpotriva, le-ar putea face mult bine, dacă ar reuși să mijlocească unirea dintre frați. Liga balcanică ar avea șanse extrem de mari, dacă s'ar putea face ca aceste două națiuni numai să poată trăi și să se poată desvolta în pace una lângă cealaltă.

Veles se numește punctul unde se termină teritoriile cari formează obiectul de aspirațiune al Sârbilor și al Bulgarilor. Părăsind acest teritoriu, pe care tratatul din 1912 îl dăduse Bulgariei, în curând sosim la Üsküb, iar de aci la Niș, în acest eroic orașel, care atât de curând deveni capitala Serbiei. Ar trebui să se scrie o nouă odisee, pentru a putea eterniza toate suferințele ce această mică țară a îndurat în războiul mondial.

Cel mai emoționant episod al marelui războiu e totuș acela când moșneagul rege Petru în ora primejdiei uitând vârsta înaintată și boala de care suferea, a lăsat să fie condus în tranșeu, a luat pușca în mâni și în vreme ce unul după altul trimețea gloanțe înspre șirurile inamice, vorbea în ton de camaraderie cu soldații lui, inspirându-i pentru speranța victoriei.

Dar nu vrea oare Serbia să înțeleagă, că mai întâi împreună cu noi trebuie să-și realizeze misiunea la Adriatică și că până ce ar putea obține aceasta, i se impune datorită sacrificiului, ca printr'un gest de renunțare și frățesc să cedeze Bulgariei Macedonia în mod grabnic și de bunăvoie.

În Niș m'am simțit ca acasă. Deasupra minusculelor case din oraș nu mai plutia drapelul negru îndoliat al tifosului, cari case au fost clădite pentru 200 mii oameni, iar în prezent sunt locuite de 100 mii oameni.”

In jurul unui conflict.

Transitarea mărfurilor prin Bulgaria.

Cetim în „Mișcarea” din Iași:

„Se știe că autoritățile bulgare luaseră dispoziția de a reține 30 la sută din mărfurile transitate prin Bulgaria, cu destinație pentru România.

Evident măsura aceasta era pe cât de arbitrară, pe atât de dăunătoare comerțului nostru. În consecință guvernul român a făcut cele mai energice demersuri pe lângă cel bulgar pentru revocarea acestei dispozițiuni.

Acelaș lucru l'a făcut și guvernul grecesc care a intervenit la Sofia, pentru a nu se reține 30 la sută din mărfurile transitate prin Bulgaria pentru România și Rusia.

Mai mult decât atât: guvernul din Atena, paralel cu intervențiile pe cale diplomatică, a luat măsuri dintre acele menite a grăbi rezolvirea conflictului care provoca însemnate pagube comerțului.

Așfel din ordinul guvernului grecesc, începând de Sâmbăta trecută, nici un vagon n'a mai fost liberat pentru transportul mărfurilor prin Zaribrod, chiar pentru acele din cari nu se rețin nimic în Bulgaria.

Guvernul bulgar a fost înștiințat în acelaș timp că nici un vagon nu se va mai libera, până ce o înțelegere se va stabili.

Față cu aceste demersuri guvernul bulgar s'a văzut nevoit să cedeze. Așa d. Radoslavoff

președintele consiliului de miniștri, a înștiințat pe d. Derussi ministrul nostru la Sofia, că recunoscând temeinicia intervenției guvernului român a luat măsuri ca pe viitor să nu se mai facă aceste rețineri.

Așfel s'a rezolvat în chip fericit litigiul în care tuna-credință scrupuloasă a autorităților noastre a fost stabilită.

Ne place să recunoaștem că edificat asupra chestiunii, guvernul bulgar a ținut pe deplin seama de lămuririle date de autoritățile românești.”

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 25 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: În nordost situația e neschimbată. În Galiția orientală n'a avut loc vre-un eveniment mai important. Dușmanul a întreprins împotriva frontului nostru din Volhinia un șir întreg de atacuri, de multeori extraordinar de violente, în cursul cărora a pătruns în tranșeele noastre, dar i-am respins pretutindeni în mod sângeros. Rușii au suferit pierderi mari. Pe frontul dela Ikwia am făcut prizonieri alaltăieri și ieri, în total 20 ofițeri și 400 soldați. Cavaleria austro-ungară care înaintea prin pădurile și mlaștinile de pe cursul inferior al Styruului a smuls dela dușman iarăș mai multe localități apărute cu îndârjire. În Litvania, trupele noastre au înaintat până în regiunea Krassin.

Pe frontul italian: Artileria noastră a deschis acum focul pe frontul vestic din Tirol și în sectorul Ortler. O trupă italiană, care înainta în valea Cedeh, s'a refugiat până la San-Catharina, iar o altă trupă am alungat-o din pozițiunile sale ce le deținea la vest de Königspitze. Trupele noastre au curățit de dușman, spre ost dela valea superioară Davne, Cima Latola. Pe frontul din Dolcmiti atacul întreprins împotriva pozițiunilor Col de Boisen, de către alpini, cari s'au anunțat de bună voie în acest scop, s'a prăbușit suferind alpini mari pierderi. Pe frontul din Carintia și din regiunea de graniță dela litoral nici un eveniment mai important. La vest de Ronchi a fost nimicit, în urma unei explozii, un balon captiv al dușmanului.

Pe frontul sudorital: Artileria noastră a bombardat cu succes trenul sârbesc din împrejurimea Belgradului și infanteria dușmană de pe înălțimea Topșider. De altcum situația și în sudost e neschimbată.

Berlin, 25 Septembrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul oriental: Grupul marelui Hindenburg: La sudvest de Lennebaden, apoi la Vileika și Rebus am respins atacurile Rușilor. La sud de Soly am continuat să atacăm frontul dușman. Rușii au mai rezistat pe linia generală ce se întinde dela Smorgon prin Vismeeve, spre vest dela Saberesi, până la Dieltatici (la vărsarea Berezinei în Niemen). La Friedrichstadt, un aviator german a împușcat un aeroplan rusesc.

Grupul prințului mareșal Leopold de Bavaria: La nord de Korelici, Rușii se apără cu îndârjire. Trupele noastre au luat cu asalt orașul Negnevici. Am mai respins și la nordost de Novogrodek mai multe contraatacuri puternice ale dușmanului. La ost și sudost de Baranovici, ofensiva noastră progresează pe țărmul vestic al Sczare. Am făcut prizonieri câteva sute de Ruși. La vest de Medviedsi și mai spre sud până la Liik am ajuns la râul Sczare.

La grupul mareșalului Mackensen, precum și pe câmpul de războiu sudorital, situația nu s'a schimbat.

Pe frontul occidental: Pe întreg frontul, dela mare până în Vosgi, s'a potențat focul artileriei dușmane, iar la ost de Ypern, între La Basée și Arras, precum și în Champagne, dela Prosmes până în Argoni a atins culmea vehemenței. După o foarte puternică preparare cu artileria, în parte timp de peste 50 de ore, s'au început atacurile așteptate. Englezii au înaintat azi dimineață între liniile ferate ce duc din Ypern la Rouler și Comines. Atacurile lor le-am respins deja și adecă la aripa de nord numai după o luptă dată din apropiere în pozițiunile noastre și în fața acestora. Afară de aceasta, ei atacă la nordost și sudost de Armentieres și la nord de canalul La Bassée. Dușmanul face încercări, într'aceasta, cu bombe cari desvoltă gazuri și mirosuri grele.

Cum am aflat mai târziu, Francezii au pătruns în 23 Septembrie, seara, în tranșeele noastre dela Souchez, distruse de focul artileriei, dar din cari trupele noastre i-a scos imediat iarăș. Ieri l'am respins iarăș pe dușman lângă Souchez și de ambele părți de Neuville. În

Champagne, Francezii au întreprins atacuri pe linia dela Prosmes până la Argonni, pe cari le-am respins în cele mai multe locuri. Aceste atacuri au fost zădărnice în parte de artileria noastră puternică, în parte s'au prăbușit la câțiva pași în fața obstacolelor noastre în focul infanteriei și mitralierelor noastre. Masele dușmanului ce se revărsau au suferit pierderi foarte simțitoare în focul foarte violent al artileriei și mitralierelor noastre. În unele puncte ale frontului lupta din apropiere e încă în curs. Atacul slab al Francezilor spre Bezange le Grande, la nord de Luneville a fost fără rezultat.

Constantinopol, 25 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul Dardanelor: Artileria noastră a distrus în sectorul Anaforta iarăși o parte din tranșeele dușmane.

În sectorul Ariburnu pe Juksersirt prin focul nostru am făcut neîntrebunțabil un tun dușman.

În sectorul Sedilbahr, în fața aripei noastre dela dreapta făcând să explodeze o mină am distrus o parte din tranșeele și obstacolele de sârmă ale dușmanului, precum și contraminele; pionierii dușmanii și-au pierdut viața.

Pe frontul Irak: În 22 Septembrie am respins prin un contraatac, două compănii de cavalerie dușmană, cari voiau să înainteze pe țărmul stâng al Tigrului cu 5 tunuri împotriva pozițiilor noastre. Coloanele noastre de recunoaștere au pricinuit forțelor dușmane prin atacuri surprinzătoare pierderi grave și au făcut multă pradă de războiu.

Budapesta, 26 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: Dușmanul întrebunțând și ieri forțe mari, a continuat a se sforța ca să ne spargă frontul la Nowoalexiniet. Lupta ce decurge de multe zile s'a terminat cu deplina înfrângere a Rușilor. În toate punctele, unde Rușii au pătruns pe câțiva timp în tranșee, rezervele noastre, cari au grăbit într'acolo, l-au alungat din ele pricinindu-le mari pierderi. Încă ieri după amiază și seara s'a prăbușit la sud de Nowoalexiniet un atac rusesc înaintat de 10 ori. Trupele rusești cari au pătruns la ost de Zalosce peste obstacolele distruse de focul artileriei în tranșeele noastre le-am făcut prizoniere.

Pe frontul Ikwa-Styr, acțiunea dușmanului e paralizată. În Galiția orientală e liniște.

Trupele austro-ungare, cari luptă în Litvania l-au aruncat pe dușman la Krassin, pe țărmul ostic al Sczarei superioare.

Pe frontul italian: Acțiunea Italianilor s'a restrâns ieri la bombardarea spitalului Crucei roșii din Gorizia, a cărui destinație era semnalată în mare depărtare prin steagul gențian. Artileria italiană a nimerit în plin de 5 ori spitalul, iar un granat a căzut chiar în sala de operații. Alte 53 buze au căzut în imediata vecinătate a edificiului. Rost militar n'a avut această incalcare a dreptului internațional, căci acolo nu se găseau nici în apropiere, nici mai departe trupe.

Pe frontul sudoriental: Nimic nou.

Berlin, 26 Septembrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: Luptele pornite în cursul ofensivei franceze și engleze preparată de luni de zile au continuat în cea mai mare parte a frontului, fără ca atacătorii să fi ajuns în mod remarcabil de ținta lor. Vasele engleze au încercat și ele la țărmul mării să intervină în luptă, îndreptându-și focul mai cu seamă împotriva localității Zeebrügge. N'au avut succes. Scufundându-li-se un vas, iar alte două suferind avarii s'au retras. În sectorul Ypern dușmanul a suferit mari pierderi. Avantajuri nu și-a câștigat. Englezii au lăsat în mâinile noastre 2 ofițeri, 100 soldați pe cari l-am făcut prizonieri și 6 mitraliere. La sudvest de Lille a reușit dușmanului să respingă lângă Loos o divizie de a noastră, silind-o să se retragă în a doua linie de apărare. De sine înțeles că cu acest prilej am suferit pierderi considerabile în materialul ce-l aveam între aceste două pozițiuni. Contraatacul nostru, care e în curs de progresare cu succes. Ruinele localității Souchez le-am părăsit de voie bună. Alte numeroase atacuri le-am respins cu ușurință pe acest front, pricinindu-i dușmanului în multe locuri pierderi mari. Cu acest prilej s'a distins mai cu seamă regimentul de landwehr nr. 39, care cu prilejul tentativei de a ne sparge frontul în Maiu a avut să pareze atacul principal la nord de Neuville. Am făcut aci prizonieri peste 1200 oameni, printre cari un comandant de brigadă englez și mai mulți ofițeri și peste 10 mitraliere. În lupta ce se dă între Reims și Argonni a fost silită deasemenea o altă divizie germană să evacueze pozițiile cele mai înaintate, la nord de Perthes distruse de focul artileriei ce a ținut fără întrerupere aproape 70 de ore, și să se retragă cu 2—3

km. îndărăpt, în pozițiunea a doua. Dealtminteri toate încercările dușmanului de a înainta au dat greș și aci. Îndeosebi violentă a fost lupta la nord de Mourmelon le Grand și nemijlocit la vest de Argonni. Aci bravele noastre trupe au și pricinuit dușmanului cele mai mari pierderi. Landwehrul din Germania de nord și din Hessen s'a bătut excelent. Am făcut prizonieri peste 3750 Francezi, printre cari 39 ofițeri. În luptă aeriană aviatorii noștri au avut succese frumoase. Un aviator al nostru a împușcat la vest dela Cambrai un aeroplan englez.

Sublocotenentul Bölke executând un sbor de probă a provocat la sud de Metz prăbușirea unui aeroplan Voisin. Subofiterului Böhm, care se ridicase să alunge escadrila franceză, compusă din 3 aeroplan și care se pregăteau să atace Freiburgul, i se datorește prăbușirea a două aeroplan. A reușit să se refugieze numai al treilea aeroplan.

Pe frontul oriental: Grupul maresăului Hindenburg: La ost de Vileika, am respins noi atacuri rusești. La vest de Vileika e în curs o luptă violentă. Pe frontul dintre Smorgon și Visney am pătruns, în mai multe puncte, în pozițiile dușmanului; lupta încă nu s'a terminat. La nordvest de Saberesina i-am respins pe Ruși dincolo de Berezina. De aci mai spre sud am ajuns la Diebatici și Liubsa, până la Niemen. Am capturat 900 Ruși și mitraliere.

Grupul prințului maresal Leopold de Bavaria: L'am respins și mai mult pe dușman. Am transportat 550 prizonieri.

Pe frontul sudoriental: Dela trupele germane nu se semnalează nici un eveniment mai remarcabil.

Constantinopol, 26 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul Dardanelor: La Anaforta, la aripa stângă, coloanele noastre de recunoaștere au adus din tranșeele dușmane aproximativ 30 puști și material de războiu. Coloanele aceste au recucerit acea parte din tranșee, pe care a ocupat-o dușmanul, când a debarcat la țărm.

La Ari-Burnu a avut loc un slab schimb de foc.

La Sedilbahr, un detașament al nostru a atacat la aripa stângă cu granate de mână pozițiile dușmanului construite pentru svârțirea de bombe și l-a împiedecat pe dușman în această operație.

Pe frontul din Caucaz: La ost dela Van, în regiunea Hosab detașamentele noastre înaintate l-au bătut pe dușman, care s'a văzut constrâns să se refugieze în direcția spre est. Au rămas în mâinile noastre multe puști și material de războiu.

Dealtminteri nici un eveniment important.

Budapesta, 27 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: Tot așa ca în Galiția orientală și pe Ikva s'a frânt acum și contraatacul Rușilor în regiunea cetăților din Volhinia. Dușmanul s'a retras ieri spre est din pozițiile cari le-a ocupat la nordvest de Dubno și în jur de Luzk, în sectorul Styr. Capul de pod, ce se găsește la ost de Luzk iarăși e în stăpânirea noastră. La sud de Dubno au avut loc în unele locuri lupte de artilerie și hărțuiri.

Pe frontul italian: Situația nu s'a schimbat. Încercările dușmanului, ca să se apropie de pozițiile noastre de pe Monte Piano, le-am respins. Atacul bersaglierilor, pe marginea platoului Doberdo, s'a prăbușit la obstacolele noastre.

Pe frontul sudoriental: Nici un eveniment mai important.

Berlin, 27 Septembrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: Pe țărmul mării e liniște, numai vasele, cari se află la mare depărtare de țărm au tras câteva focuri fără rezultat, împotriva regiunii dela Middelkerke. În sectorul Ypern, dușmanul n'a reînnoit atacurile. La sudvest de Lille am oprit prin contraatacuri marea ofensivă dușmană. Violentele atacuri izolate la nord precum și la sud de Loos s'au prăbușit cu mari pierderi pentru Englezi. Am mai respins în mod sângeros toate atacurile în regiunea Souchez și de ambele părți de Arras. Numărul prizonierilor a crescut la 25 ofițeri și 2600 soldați, iar numărul mitralierelor capturate la 14. Între Rheims și Argonni, ofensiva Francezilor nicidecum nu progresează. Toate atacurile dușmanului pe drumul de țară Somme-Pyssnippes, precum și la nord de Beau Sejour—Marsiges și la ost de Aisne au fost îndeosebi violente, au dat greș cu mari pierderi pentru dușman. Numărul prizonierilor a crescut azi cu peste 40 ofițeri și 3500 soldați. În lupta de ieri dela Ypern am alungat 3 aeroplan dușmane, printre cari un aeroplan francez mare, iar la sudvest de Lille am împușcat alte două aeroplan, cari

au aruncat bombe asupra orașului Peronne, omorând 2 femei și 2 copii, iar pe 10 cetățeni i-a rănit grav.

Pe frontul sud-oriental: Grupul maresăului Hindenburg: În sinul de mare Riga, aviatorii germani au atacat vasele de războiu rusești, printre cari un vas de linie. Pe vasul de linie și pe un vas distrugător de mine am observat nimeriri. Flota rusească s'a depărtat în grabă în direcția nordică. Pe frontul la sud-vest de Dünaburg am cucerit o nouă poziție a dușmanului, capturând 9 ofițeri, peste 1300 soldați și 2 mitraliere. La vest de Vileika ofensiva noastră continuă. La sud de orașul Smorgon am respins puternice atacuri dușmane. Între Krewo și Wirschiew trupele noastre progresează. Aripa dreaptă și

Grupul prințului maresal Leopold de Bavaria: au ourățit de dușman țărmul stâng al Niemenului până la Schtscherssy, mai departe țărmul stâng al Serwetsekului și Sezarei. La ost de Baranowitschi, dușmanul ține în stăpânire capuri de pod mai mici. Lupta e în curs pe întreg frontul.

Grupul maresăului Mackensen: Situația nu s'a schimbat.

Constantinopol, 27 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul Dardanelor: În sectorul Anaforta, detașamentele noastre de recunoaștere, trimise dela aripa dreaptă au capturat 43 puști și multă munițiune. În 25 cor. artileria noastră a bombardat în jur de Mestam Tepe tabera dușmană, în care a făcut mare pagubă. În sectorul Ariburnu, o mină, care am făcut să explodeze în fața aripei noastre dela dreapta a distrus o contramină dușmană. Artileria noastră dela aripa stângă a redus la tăcere artileria dușmană, care răspundea și am silit să se refugieze 3 vapoare de transport, cari începuseră să debarce în linia Ariburnu. În sectorul Sedilbahr, din bombele asvârlite de dușman în 21 cor. nici una n'a căzut în tranșeele noastre, dimpotrivă mai multe bombe asvârlite de noi au explodat în tranșeele dușmane. Pe celelalte fronturi nici un eveniment important.

Războiul european.

Bulgaria — teatru de războiu.

D. Gheșoff scrie un articol în organul bulgăresc *Mir*, în care stăruiește asupra surprizelor pe cari evenimentele din Balcani i le pregătesc Bulgariei. Între altele spune:

„Atacul german contra Serbiei este sigur, căci Turcia se găsește acum într'o situație critică și puterile centrale au tot interesul să zădărnicească planurile Ententei.

Ce trebuie să facă Bulgarii dacă Germanii se vor înfățișa la frontierele sale? Proiectul german este cunoscut: să constrângă pe Bulgarii să ocupe Macedonia și să pretindă libera trecere a trupelor germane peste Bulgaria. Dacă Bulgarii își dau consentimentul fără să facă cauză comună cu Germanii ei nu vor putea să refuze Rușilor îndreptățirea debarcării la Varna și atunci cei doi adversari vor da pe teritor bulgar bătălii cari vor decide soarta Constantinopolului. Bulgaria va ieși distrusă ca Belgia și ce este mai rău, fără cinste.

În general, dacă rezistența sârbească va fi sfârșită, Bulgaria va avea soarta Belgiei”.

Frământările din Albania..

Salonic. — Se află pe cale particulară din Scutari că Essad pașa, care dispune de tunuri și mitraliere prepară o invazie în Mirdiția. El a avut deja mai multe lupte cu Mirdiții, pe care vrea să-i înfrângă complectamente.

Essad pașa a luat cu forța Alessio dela Muntengreni, instalând acolo ca guvernator pe partizanul său Malik bey.

Muntengrenii au încheiat un armistițiu cu triburile albaneze din Sciala și Scopio, lăsând armelor tuturor Albanezilor catolici și clerului albanez catolic, ca să poată lupta în contra Musulmanilor și partizanilor lui Essad pașa.

Din contră, Muntengrenii maltratează pe Musulmani, închizând chiar pe mai mulți șefi religioși ai lor.

Essad pașa pare a voi să isgonească pe Muntengrenii din întreaga Albanie, pentru a rămâne el singur stăpân pe această țară.

Comunicatele statelor majore inamice.

Rusia.

Petrograd. — In regiunea nordvest de Dwinsk, lângă satul Mupose, am dat un atac energic în urma căruia am isgonit pe Germani din întăriturile lor. La sudvest și la sud de Dwinsk, luptele pe frontul Novoaleandrowsk și lângă lacul Driswița mai continuă. Bateriile grele germane au bombardat mai multe sectoare din acest front, aruncând numeroase proiectile cu gazuri înăbușitoare.

In regiunea la est de Vilna, luptele mai continuă.

Pe frontul Biniakonilida și în regiunea râului Molczad, la est de râul Șara, au fost ciocniri neînsemnate.

Pe frontul dela Teremno, la est de Luck, dușmanul a încercat o ofensivă, dar a fost respins după mai multe atacuri cu baioneta; am capturat 700 de prizonieri și 3 mitraliere.

In timpul atacului dușmanului în contra satelor Beresowska și Rostoki, la nordvest de Vyszczewec, de care s'a vorbit în comunicatul nostru de ieri, dușmanul, în ciuda focului nostru viu de artilerie și de cel al mitralierelor noastre a ajuns până în fața întăriturilor noastre, năpustindu-se cu strigăte de „ura!”.

După o luptă foarte crâncenă cu baioneta, Germanii au fost respinși cu pierderi mari. Trecând atunci la un contraatac, și izbind pe dușmanul în flanc, trupele noastre au respins pe dușman și fugărindu-l au pătruns în întăriturile sale. Neputând rezista avântului trupelor noastre, o parte din austrieci au fugit, restul s'a predat sau a fost ucis. Am capturat în acest atac 10 ofițeri și 600 prizonieri.

La cucerirea unei redute la sudest de Tluste, am capturat 50 de prizonieri, o cantitate de cartușe și instrumente de geniu.

Intr'o ciocnire pe râul Djurlin, la sudest de Czortko, dușmanul a fost respins dincolo de această apă; am capturat 5 ofițeri și 200 soldați.

Petrograd. — In regiunea de coastă canonadă și împușcături. In direcțiunea Olty, operațiuni reușite ale eclerorilor noștri lângă Tewa. Un detașament turc care a atacat Norsin a fost respins cu mari pierderi. In direcțiunea Meliazghert, cavaleria noastră a avut lupte cu kurzii. Pe restul frontului nici o schimbare.

Italia.

Roma. — Afară de micile operațiuni și de contraofensive întreprinse de către trupele noastre și sfârșite cu succes în valea Traveuanze, pe Tofada, în valea Boite, la trecătoarea Valaia, în Dogno de sus, pe muntele Rombon și în valea Plezzo, nu s'a mai întâmplat nici un eveniment însemnat pe ziua de ieri.

In Carniola, dușmanul înaintând cu sprijinul bateriilor sale a reușit să asvârle câteva proiectile incendiare și niște granate înăbușitoare în satul Paularo, în valea Chiarso. Dar bateriile noastre așezate pe niște pozițiuni cari stăpânesc valea Paularo, au redus la tăcere și foarte repede tunurile dușmane.

Roma. — Stirile ulterioare privitoare la luptele din 18 Septembrie lângă cârciuma Florentini, fac să reiasă însemnătatea succesului dobândit de trupele italiene.

Dușmanul a dat mai întâi un atac violent în contra aripei noastre din dreapta; apoi, înaintând cu o coloană puternică, a intrat în Sogloa di Aspici; dar fiind înfrânt și respins după patru ore de luptă crâncenă, dușmanul a încercat apoi să înainteze cu o coloană venind din Nalgacherle, care a atacat aripa noastră stângă, dar a fost respins și a lăsat câțiva prizonieri în mâinile noastre.

Lupte mai mici dar cu rezultate favorabile pentru noi au avut loc la Monte Lavanech, în valea Daone, lângă munții Tofada, în Cordevol de sus și pe Rauchkopel.

In valea Prezzo, dușmanul văzând că toate eforturile sale de a ne respinge din pozițiunile cucerite, sunt zadarnice, a asvârlit proiectile incendiare asupra localităților Cezsoca, Dvov și Plezzo, cari au fost nimicite.

Artileria noastră a pricinuit de asemenea un incendiu mare la Koritnica unde se semnalase mari mișcări de trupe.

Pe Carso, focul precis al artileriei a isgonit pe trupele austriace din pădurea de pe muntele Cosich, de unde au fost urmărite de grăpălele noastre. Pădurea a fost distrusă de un incendiu.

Franța.

Paris. — Bombardarea e vie la nord de Arras, la est de Noulette și la Lorette, din partea ambilor adversari. In sectorul Neuville, bateriile noastre au bombar-

dat în mod foarte folositor pozițiunile dușmane la est de drumul spre Bethune. Pe frontul Beuvragnes, la sud de Roge, a fost o luptă vie de infanterie însoțită de un duel de artilerie precum și de lupte de tranșee, cu granate și bombe.

Pe canalul dela Aisne la Marne, am pus piciorul pe malul drept dintr'o parte și de alta a postului dela Sapigneul cucerit de curând. Dușmanul a contraatacat dar înzadar și a trebuit să se retragă lăsând pe teren 20 de morți, o cantitate de proviziuni și de granate.

In Champagne artileria germană a îndreptat spre împrejurimile din Muremelon o bombardare violentă la care am răspuns într'un mod energic. Noaptea a fost liniștită în Argonne.

Am îndreptat un foc foarte folositor de artilerie asupra organizațiilor germane din pădurile de lângă fluviul Meuse și pe frontul din Lorena, unde am risipit în mai multe puncte grupuri de muncitori și convoiuri de aprovizionare.

In Vosgi se semnalează o progresiune simțitoare în luptele cu granate în tranșeele dela Hartmannsweillerskopf.

Unul din baloanele noastre cu cârmă a bombardat azi noapte macazul dela Amagno-Lucquy, la est de Rethel.

Paris. — Ca represalii pentru bombardările dirijate de Germani asupra orașelor deschise și populațiilor civile din Franța și Anglia, un grup de avioane s'a dus azi dimineață să bombardeze Stuttgartul, capitala Württembergului. Au fost aruncate vre-o 30 de obuze asupra palatului regal și asupra gării. Avioanele noastre, canoane din diferite puncte dealungul parcursului lor, s'au înapoiat nevătămate la postul lor de bază.

Belgia.

Le Havre. — In cursul nopții trecute, ușoară bombardare la Ramscapelle. Astăzi violentă bombardare a aceleas localități. Au fost bombardate mai puțin activ Pervyse, Roodepoort, Caeskerl, Ampernisse, Saint Jacques Capelle.

PENTRU „ALBUMUL DECO- RAȚILOR ROMÂNII”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu meda la respectivă).

Hotărârile consiliului de miniștri român.

România rămâne încă în expectativă armată.

Evenimentele importante externe din ultimele două zile au necesitat convocarea unui consiliu de miniștri în cursul zilei de Vineri.

Consiliul s'a ținut la d. Emil Costinescu și a durat dela orele 5 până după 8 seara.

Au participat toți dnii miniștri afară, bineînțeles, de d. Radovici, care e reținut în senatoriu.

D. Brătianu a comunicat celor prezenți în cunoștințările ce i-au fost făcute cu privire la mobilizarea din Bulgaria și Grecia.

S'a discutat îndelung asupra acestor fapte și s'a pus întrebarea ce ore de făcut România față de mobilizarea armatelor celor două state din Balcani?

Considerându-se că acele fapte nu sunt decât incidente prevăzute în legătură cu marele războiu european și ținându-se seama și de situația generală a războiului — nesigură și neclară pentru nici una din grupările de puteri în luptă — s'a ajuns la concluzia că

România n'are motive de a-și schimba atitudinea ei de expectativă armată.

Toți cei prezenți au fost de perfect acord. Deci, nici mobilizare, nici vre-o altă măsură nouă în legătură cu situația externă.

S'a discutat apoi asupra chestiunilor de ordin intern: încercarea opoziției de a provoca o

mișcare a parlamentarilor și repetatele dezordine de stradă.

Asupra primei chestiuni dnii miniștri au fost de acord că parlamentarii din majoritate nu vor întreprinde nici o acțiune fără asentimentul dlui Brătianu, șeful partidului liberal și că prin zia-rele oficioase s'a anunțat destul de clar că încercarea opoziției de a întruni pe parlamentari e cel puțin inoportună.

In ce privește dezordinele de stradă, guvernul a hotărât să le reprime în mod energic, ori de care parte ar fi provocate și autoritățile administrative și judecătorești au primit chiar așeară instrucțiunile necesare.

Furnizorii cismelor de carton în fața tribunalului militar.

Ieri, Luni, s'a început în fața tribunalului de divizie al honvezimei din Cașovia desbaterea procesului intentat din partea armatei furnizorilor de cizme de carton. Acuzatii în număr de 8 sunt numiți în primarticolul nostru de azi. Al 8-lea acuzat Hermann Müller se anunțase de bunăvoie la tribunalul militar din Cassovia, după ce 6 luni de zile pribegise ca dezertor.

Acuza ridicată împotriva celor 8 acuzați de către procurorul circumscripției militare din Cașovia e, că au vândut intendentei unui grup al armatei cizme cu talpă din carton și în alte privințe slabe, deplin necorespunzătoare pentru armată și au încercat și pe alte căi să valorizeze aceste cizme. In baza acuzei ridicate de procuror, acuzații au să răspundă în fața tribunalului militar pentru săvârșirea crimei împotriva puterii armate a statului, prevăzută în paragraful 327 al codului penal militar.

Actul de acuză spune între altele: In cursul cercetării s'a constatat că Leo Kriszhaber a făcut ofert ministerului de războiu pentru furnizarea de cizme de postav pentru armată. Ministerul de războiu a acceptat oferta. Kriszhaber a și furnizat în 8 Noemvrie anul trecut 2600 perechi de cizme de postav unui depozit militar. Ofițerul încredințat cu primirea cismelor a constatat că din modelele prezentate 1 pereche a fost luată din piele neexceptionabilă, iar celelalte perechi de cizme nu sunt utilizabile, având talpă și călcăiu de carton. Vizitând apoi cizmele furnizate, ofițerul a constatat, că cea mai mare parte din ele sunt rele și a preluat numai 542 perechi, refuzându-le pe celelalte. Despre constatările făcute, ofițerul l'a încunștinat pe Kriszhaber. Acesta cumpărase cizmele dela mai mulți. Cele neexceptionabile probabil dela negustorul Frideric Wittmann negustor în Budapesta, iar cele mai slabe dela telalii din Budapesta Ștefan Tomasik, Marcus Stern, Ignatie Steiner și încă dela 3 ciobotari din Nitra, cari lucră pentru târguri.

Cizmele dela ciobotarii din Nitra, Krismann le-a cumpărat cu 9 coroane și 9 coroane și 50 fileri, iar dela Marcus Stern cu 11 coroane, dela Ignat Steiner și Tomasik cu 15 coroane. De calitatea cizmelor nu s'a informat dela nici un cumpărător, că tot interesul îi era să cumpere cât mai ieftin. Unul dintre telalii din Budapesta îl făcuse atent că cizmele sale nu corăspund pentru armată. Procurorul a tras din aceste dovezi concluzia că Kriszhaber intenționat a cumpărat marfă slabă inutilizabilă pentru ca s'o furnizeze armatei.

Refuzat din partea armatei Kriszhaber a mobilizat o întreagă legiune de agenți, cari să-i găsească cumpărători pentru marfa sa, punându-le la dispoziție și modele. Cizmele lui Kriszhaber au ajuns pe calea aceasta la Iacob Engel, care a atras asupra lor atențiunea agentului Alexandru Teszler și a fabricantului de ghetete din Cassovia, Iosif Nagy.

Nagy vizitând cizmele a constatat că sunt din carton și le-a declarat de marfă slabă. Agentul Teszler a comunicat acestea lui Samuil Oxhorn, din a cărui încredințare s'a interesat de cizme, dar nu e exclus că Oxhorn însuș să fi fost martor la declarația lui Nagy.

In Decemvrie anul trecut s'au dus la Budapesta Izidor Glück, Iacob Sperling și Dr. Henric Taubes, unde au înființat împreună cu Oxhorn o societate de vânzare. La început societatea se ocupa numai cu furnizarea de fân, mai târziu însă se angajează pentru tot felul de furnizări:

ghete militare, cizme, slănină, cizme de postav, bunzi, bunzi pentru șoferi etc.

La sfârșitul lui Ianuarie Glück călătorind pentru o furnizare de cărbuni, la Sighetul-Marmației, fiind făcut atent de Oxhorn că Maurițiu Kaledy ar fi de făcut o „partie” rentabilă cu cizme de postav, a făcut sondări în Sighetul Marmației în privința cizmelor și a aflat, că armata are lipsă de o cantitate mai mare de cizme. Glück oferindu-se a și primit comandă dela armată pentru furnizarea de cizme cu talpă de piele. Glück telegrafiind despre aceasta afacere la Budapesta, tovarășii lui au cumpărat cizme de postav, unde numai au găsit și le-au trimis la Sighetul-Marmației. Așa au cumpărat dela Kriszhaber 1200 perechi de cizme fără ca să se intereseze de calitate, cu prețurile de 22 cor. 50 fil. și 18 cor. 50 fil. Dar nici Kriszhaber nu le spusese că cizmele lui fuseseră refuzate odată din partea armatei. Sperling și David Smuck au luat în primire cizmele fără ca să dea la altceva atenție decât numai la mărimea lor.

Actul de acuză spune în sfârșit că Glück nici nu a văzut cizmele și nici n'a dat instrucțiuni tovarășilor săi privitor la calitatea cizmelor. La predarea cizmelor armatei s'au desfășurat 2 perechi de cizme și aceste găsindu-se de bune a fost acceptat din partea armatei întreg transportul pe prețul de 46 cor. perechea, plătinându-i-se suma lui Glück. Glück și-a mai câștigat în Sighetul Marmației tovarăș pe Iacob Lebe Kaufmann, Beni Pollak și Herman Müller. Cu al doilea transport a pățit-o însă Glück. La cizmele desfășurate s'a constatat că talpa e din carton și s'a mai constatat apoi că și cizmele din transportul prim sunt inutilizabile.

Impotriva lui Glück s'a pornit imediat cercetare și în zilele acele s'a mai constatat că cizmele distribuite soldaților s'au destrămat în 3—4 zile și a intrat apa în ele.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 28 Sept. 1915.

Nenea Tripa a murit.

Tremură creionul în mâna mea. Doamne, atât de bolnav sunt și totuși mă gândesc la un necrolog. Trebuie să-l scriu, trebuie să-l scriu, chiar de m'ar costa o viață — căci altfel noaptea întreagă aș purta în pieptu-mi povara durerii. O, și nopțile mele! Cât de palid mă află diminețile și pernele ude, să spui de ce?... Nenea Tripa a murit. Și nu știu de ce, cetind depeșă, simt în inimă un junghiu. Sărmanul notar român. A dat trei feciori împăratului și cum a lăcrimat când s'au dus — mama lor bătrână le-a ieșit la poartă și i-a sărutat. Și s'au dus trei feciori în trei împărății și nenea Tripa a rămas singur cu bătrâna și boala în odă — și el l'au sugrumat.

Astăzi nu mai scrie versuri și nu mai face canoane celor păcătoși — și nu-i mai așteaptă acasă pe cei trei: pe Ion, pe Adrian, pe Mihai....

Dragă nene Tripa, pe cosciugul tău nu pot trimite decât „flori de stil” — și-ți trimit dragostea mea toată și iartă-mă că nu mă pot uita la fața-ți în sicriu.

Ne vom întâlni. Eu mai ocolesc cărarea pe care tu nene dragă ai găsit-o, oh umbrele cum ne vor petrece pe toți până vom ajunge la soare.

Stetan Dumbravă.

O contribuție maritimă pentru fondul ziaristilor. Aflăm cu plăcere, că o persoană venerabilă, care și până acum a sprijinit cu mână largă instituțiile noastre naționale, fără a face cunoscute în cercuri mai largi binefacerile sale, — voind a veni în ajutorul gazetărilor noștri, cari de cele mai multe ori își sacrifică sănătatea și existența în interesul obștesc, a dăruit pe seama fondului ziaristilor români din patrie suma însemnată de 5000 (cinci mii) coroane în rentă ungară de stat cu 4 procente. — Fapta aceasta nobilă, acoperită cu vălul anonimatului, merită toată lauda, și, deși nu cunoaștem numele generosului binefăcător, îl dorim din tot sufletul viață îndelungată, ca să poată spori și mai departe șirul binefacerilor sale. (G. Tr.)

Decorat. D. Silviu Luca cadet în rezervă la regimentul de infanterie nr. 33, distingându-se în luptele victorioase, ce s'au dat mai pe urmă la Zlota Lipa, în Galiția, a fost decorat cu „medalia mare de argint clasa I, pentru vitejie”.

D. Silviu Luca e fiul cel mai tânăr al părintelui protopop gr. cat. din Arad, Dr. Laurean Luca.

CALENDARUL PARTIDULUI NAȚIONAL ROMÂN PE 1916 este gata și va ieși de sub tipar nu peste mult. Este cel mai bine întocmit dintre calendarele românești din monarhie. Pe lângă cronicile obișnuite, cuprinde informațiuni prețioase despre viața și organizația noastră bisericească, școlară, culturală, economică. Materialul literar este de asemeni foarte extins și de toată actualitatea.

Calendarul cuprinde și o sumă de documente ale vitejiei românești în actualul războiu și tot felul de clișee interesante, distractive.

Toți ceice voiesc să aibă acest calendar pe masă să nu zăbovească, ci să și-l aboneze în grabă la administrația „Românului”. Altcum vor păți ca foarte mulți anul trecut cari au trebuit să se lipsească de el fiindcă nu se îngrijiseră de cu vreme să și-l aboneze și astfel administrația să le păstreze exemplarul.

Prețul unui exemplar 60 fileri, iar pentru poștă să se mai adauge încă 20 fileri.

Locot.-colonelul român Dănilă Popp din nou distins de monarh. „Streffleurs' Militärblatt” află că Maj. Sa a distins între alții și pe locot.-colonelul român a statului major de geniu, Dănilă Popp, cu crucea de cavalier al Ordinului Leopold cu decorație de războiu.

Examenul de ofițeri în rezervă la regimentul de infanterie Nr. 2. La reg. 2 de infanterie care staționează acum în Praga Luni, în 20 Sept. s'a ținut examenul de ofițeri în rezervă. Acest examen l'au făcut cu succes și cei doi voluntari români cari se află la numitul regiment Răzvan Prișcu și Sabin Ștefanuț (fiul părintelui Prișcu din Brașov și al păr. Ștefanuț din Măndrului). Ambii au fost avansați la rangul de cadet-aspirant, iar în luna Octombrie vor pleca pe câmpul de luptă fiind avansați de cadeți!

Coroane eterne. D. Ilie Măcelariu, anteprenor în Sibiu, în loc de cunună peritoare pe sicriul neuitatei și iubitei sale surori Iustina Covrig n. Măcelariu, a binevoit a dăruia 20 cor., din cari 5 cor. la fondul „Azilului orfelinat” al „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu” pentru adăpostirea orfanilor și a bătrânilor noștri scăpați; 10 cor. la fondul Episcopiei Nicolae Popea pentru masa învățăcelilor meseriași și 5 cor. la fondul Andrei baron de Șaguna pentru ajutorarea cu preferință a văduvelor și orfanilor ostașilor noștri căzuți pe câmpul de războiu, acestea din urmă întemeiate de Reuniunea meseriașilor sibiieni. Pentru aceste jertfe bine plătute și oamenilor și lui Dumnezeu, implorând odihnă lină decedatei, exprimă sincere mulțumiri, în numele Reuniunilor amintite, președintele lor Vic. Tordășianu.

Inființarea batalioanelor de vânători de câmp din Bosnia și Herțegovina Nr. 2 și 3. Batalioanele de vânători nou formate din regimentele desființate de rezervă Nr. 1 și 2 din Bosnia și Herțegovina vor rămânea stabilite și în pace și se vor chema batalionul I. și r. de vânători de câmp din Bosnia și Herțegovina Nr. 2, resp. Nr. 3.

De acum înainte batalionul I. și r. de vânători de câmp din Bosnia și Herțegovina, care a existat deja, va purta Nr. 1.

Companiile de întregire pentru batalioanele nou formate ale vânătorilor de câmp din Bosnia și Herțegovina Nr. 2 și 3 vor fi înființate cu sediul deocamdată în Villány.

Descoperirea unui nou teritor de uscat în marea de gheață nordică. Stefanson, șeful expediției polare canadiene, plecat din Alaska în Iulie 1913 și despre care nu s'a știut nimic de un an de zile, este în viață. Exploratorul a descoperit un nou teritor de uscat spre sudvest de Saint-Patrickland.

O exploratoare a terenelor de izvoare și metale. Cu ajutorul unei vergele magice dra Geza Coltai-Horvath din Arad a descoperit numeroase terene cu izvoare și metale (fier, aramă, argint, aur). Este consultată deseori de ceice vreau să se informeze de bogăția subsolului. Succesul exploratoarei nu consistă numai în vergeaua magică ce se învârteste deasupra terenului respectiv, ci în anume vibrații electrice ale sensibilității dezvoltate cari se repercutează în vergea.

Rudyard Kipling, celebrul scriitor englez a făcut deunăzi o vizită în Soissons. A rămas profund impresionat de ruinele nefericitei cetăți. La catedrală s'a oprit mult, interiorul, aspectul ruinelor i-au produs o covârșitoare impresie. La reîntoarcere dela catedrală era atât de abătut încât a renunțat la orice conversațiune cu ofițerul ce-l întovărășea și s'a scuzat spunându-i: La catedrale de Soissons me pése sur la tete”.

Cafea ieftină!!!

Firma noastră de import F. A. Degan în Flume (Postafioek nr. 163.) ne avizează că a primit un transport mare de cafea, deci o vinde cu prețuri tare reduse. Scrieți românește!

No. 1	Cafea Santos, aleasă și frumoasă	1 kgr.	4.60 cor.
„ 10	„ Cuba fină, frumoasă	1 kgr.	4.80 „
„ 14	„ Cuba cea mai fină	1 kgr.	5.20 „
„ 15	„ Cuba mărgele aleasă	1 kgr.	2.50 „
„ 16	„ Cuba specialitate	1 kgr.	5.60 „
„ 24	„ Ceylon fină	1 kgr.	5.40 „
„ 21	„ Iava aurie	1 kgr.	5.20 „
„ 106	„ „Victoria” cea mai fină mixtură	1 kgr.	5.60 „

5 kgr. se trimite cu poșta francat și vămuit prin rambursă.

Ultima oră.

VEZUVIUL IN ERUPȚIUNE.

Roma. — De câteva zile activitatea Vezuviului s'a sporit. Vulcanul aruncă din nou lavă din belșug. Muntele văzut din depărtare pare ca și cum ar fi învăluit într'o aureolă de foc.

LEGĂTURA TELEFONICĂ INTRE BULGARIA ȘI ROMÂNIA — INTRERUPTĂ.

București. — Legătura telefonică între Bulgaria și România a fost intreruptă.

ȘEFII OPOZIȚIEI ROMÂNE LA REGE. — PARTIDUL CONSERVATOR CERE IMEDIATA MOBILIZARE A ARMATEI.

București. — M. S. regele Ferdinand a primit în audiență pe foștii miniștri d. Nicu Filipescu și Take Ionescu. Ambii bărbați politici s'au prezentat deodată înaintea M. Sale regelui.

Partidul conservator de sub șefia dlui N. Filipescu a lansat un apel către guvern în care cere imediata mobilizare a armatei.

IMPĂTRITA ÎNTELEGERE A COMUNICAT BULGARIEI OCUPAREA MACEDONIEI. — D. VENIZELOS A PERMIS DEBARCAREA LA SALONIC.

Sofia. — Miniștrii din Sofia ai împătritei înțelegeri au comunicat guvernului bulgar, că în timpul cel mai apropiat guvernele lor își vor înfăptui hotărârea lor: vor debarca o armată de 150 mii oameni pe malurile macedonean și albanez și vor ocupa Macedonia.

Roma. — „Tribuna” scrie: Din cercuri politice inițiate se afirmă, că împătrita înțelegere a hotărât definitiv să ocupe Macedonia până la râul Vardar. Se crede, că în modul acesta vor putea forța drumul prin Bulgaria spre Turcia. Numitele cercuri politice au convingerea și despre aceea, că d. Venizelos și-a dat deja asentimentul pentru o debarcare din partea împătritei înțelegeri la Salonic.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

PENTRU „CARTEA DE PAUR ROMÂNEASCĂ”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie
:: :: săvârșită de eroii noștri. :: ::

Cumpărăm **NUCI**

cu prețul de zi, în cantități cât de mari.—Producții să-și facă ofertele lor cu posibilă grabă. Plata se face la preluare.

„Agricola”, Hunedoara (Vaidahunyad).
(A 2521—3)

ARÂNDĂ

O proprietate de 240 jugăre și alta de 120 jugăre cad. arător și pășunat, se dă în arândă cu preț foarte ieftin. Amănunte se pot cere dela banca subscrisă, în ținutul căreia se află și proprietățile.

„Câmpiana” inst. de cred. și ec.
Ca 2017—3 Mociu (Mócs).

NIC. VINTILLA

cea mai excelentă ascuțitoare artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am înființat în SIBIU (Nagyszeben), str. Cisnădiei 43.

o ascuțitoare pentru cuțite artistică și de scobit, atelier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascuțesc și nicheliez. — Pentru ascuțirea bricelor, foarfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbel ofer garanția cea mai mare.

6 buc. bricuri trimise spre ascuțire retrimitea acasă o fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cuțitar, șlefuiri de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

Frisch Károly

Temesvár-Józsefváros, Hunyadi-ut 64.

Măestru de impletituri de sârmă și de site.

Execută îngrădiri de poieni, parcuri și cruci mormântale, impletituri pentru site pentru nisip și pietriș, apărătoare de schintel pentru hornuri de locomobile cu aburi, etc.

Magazin de site, sârme fine, contrapulte, pentru economie și pentru casă, — cu prețuri foarte ieftine.

(Fi 2104)

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

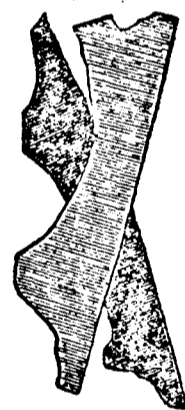
SITUAȚIUNE SUMARA.

1914. 6 Septembrie		ACTIV		1915. 28 August 5 Septembrie	
153 285 674	} stoc } aur (monete) . . . . . 172 577 104 } „ (depozitat) . . . . . 25 220 000 } metalic „ (lingouri) . . . . . 260 000 } trate și disponibil consid. ca aur 75 814 310	210 107 963	100 000	272 717 362	273 871 414
609 139		56 772 289	Argint și diverse monete	419 756	436 691
257 792 529		112 892 268	Efecte scontate	200 302 161	202 656 402
11 273 958		11 273 958	{ 34 777 000 Impr. pe ef. publice . . . . . 20 190 600 111 808 800 Impr. pe ef. publ. în et. crt: 48 833 100 78 115 268 88 688 532 din care nu s'au ridicat lei 24 861 897 24 231 703	50 803 093	50 422 303
11 999 357	16 759 377	Imprum. Statului de 15 milioane fără dobândă (1901)	11 273 958	11 273 958	
4 036 281	6 738 815	Imprumul statului în cat crt pe bonuri de tezaur 3%, aur (1914/1915.)	245 501 348	245 501 348	
6 738 815	1 088 511	Efectele Capitalului social	10 699 576	10 699 576	
1 088 511	760 509	Efectele fondului de rezervă	16 407 177	16 407 177	
135 542 970	37 681 631	„ amort. imobil. mobil. și mașinilor	3 956 681	3 956 681	
256 776 822	23 137 972	Imobile	6 738 025	6 738 025	
37 681 631	7 570 953	Mobilier și mașini de imprimerie	1 111 153	1 111 153	
23 137 972	1094 769 055	Cheltuieli de Administrațiune	775 669	793 506	
7 570 953	12 000 000	Efecte și alte valori în păstrare	138 314 841	139 112 216	
1094 769 055	37 203 800	Bonuri de tezaur 3%, aur în gaj p. Imprum. Statului	300 000 000	300 000 000	
5 526 192	558 077 595	Efecte în gaj și în păstrare provizorie	161 748 848	164 319 741	
558 077 595	3 810 594	Conturi curente	20 926 105	20 804 489	
3 810 594	3 252 123	Conturi de valori	21 702 403	21 752 310	
3 252 123	25 609 409	Conturi diverse	37 957 049	39 518 800	
25 609 409	392 319 792	Capital	1501 856 105	1509 375 290	
392 319 792	56 969 550	Fond de rezervă	12 000 000	12 000 000	
56 969 550	1094 769 055	Fondul amort. imobil. mobil. și mașinilor	39 804 376	39 804 376	
1094 769 055	5 526 192	Bilete de bancă în circulațiune	5 907 700	5 907 700	
5 526 192	558 077 595	Profit și Pierdere	708 655 560	714 567 890	
558 077 595	3 810 594	Dobânzi și beneficii diverse	4 902 667	4 902 667	
3 810 594	3 252 123	Conturi curente și recipise la vedere	2 522 606	2 847 664	
3 252 123	25 609 409	Efecte și alte valori de restituit	55 416 930	54 291 226	
25 609 409	392 319 792	Conturi diverse	600 063 689	603 431 957	
392 319 792	56 969 550	Taxa: Scont 6%, Dobânda 7%.	72 082 577	71 621 810	
56 969 550	1094 769 055		1501 856 105	1509 375 290	

In atențiunea negustorilor!

Acoperirea trebuințelor de ciocoladă și zaharicale pentru prețuri de fabrică. :: ::
In depozit: Kugler, Heller, Türth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piața Andrásy, colțul Salacz utca
Telefon 1059. Telefon 1059.
(Ca 2270)

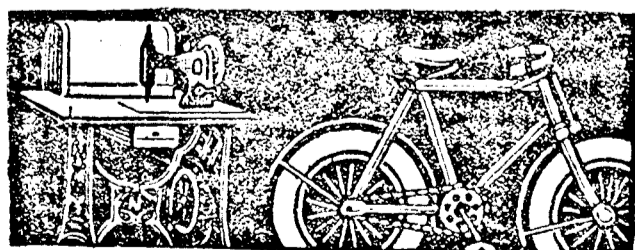
Pielării (Co 2127)
talpe achizite p. ghete instrumente pentru

pantofari și cismari se pot procura mai bine la:

Gyöngy Sándor
magazin de pielărie
BUDAPEST, III., Tavasz-u. 1. sz.

Intreprindere „VATT” mecanică și electrică a lui LEITNER, Cluj, (Kolozsvar).

Birou și magazin: Széchenyi-tér 41. (Palatul Széki).
Stabiliment: Malom-utca 8.

Va 2071

Reparări de automobile și gumă pentru automobile, mare atelier reparator de mașini de cusut, biciclete, mașini de scris, gramofon; prețuri ieftine, execuție solidă. — La comenzile din provincie nu se socotește pachetarea.

Cine se referă la acest ziar primește 10% rabat.

CEL MAI MARE MAGAZIN DE BLĂNĂRIE

Dudás Sándor Kolozsvar, Unio-utca 8.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănării cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie: mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrări cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănării pentru confecționare, căptușire, alungirea și collararea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințos. Numai marfă bună și execuție de I-ai rang. (Du 1275—)

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.

Fîind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri :
moderate :**